

Protokoll 8/2024

fört vid Norra innerstadens stadsdelsnämnds sammanträde
torsdagen den 29 augusti 2024 kl. 18:00-18:30,
Väderkvarnens samlingsal, Brunngatan 26

Ledamöter

Petter Martinsson (S) Ordförande
Petra Gardos Ek (M) 1:e vice ordförande
Bo Magnusson (MP) 2:e vice ordförande
Bengt-Olov Tengmark (S)
Noor Karim Löfgren (S)
Tomas Dillén (V)
Camille Gelfgren (V)
Anders Lindman (SD)
Daniele Fava (C)
Fredrik Boeke (S) ersätter Anna Ekström (S)
Fredrik Strömsten (M) ersätter Amelie Langby (M)
Douglas Ahlberg (M) ersätter Magnus Granat (M)
Christina Schönberg Messick (L) ersätter Linnéa Sandström Lange (L)

Ersättare

Sanna Eliasson (S)
Ola Olsson (S)
Luna Recabarren (S)
Jaime Barrios (V)
Maria Walter (MP)
Ann-Christine Carlberg (SD)
Göran Råsmar (C)

Övriga närvarande

Jesper Ackinger Stadsdelsdirektör
Adam Berglund Förvaltningssekreterare
Anders Forsberg Avdelningschef
Gosia Holmberg Avdelningschef
Maria Härenstam Avdelningschef
Cornelia Schroeder Lundberg Avdelningschef
Nina Svensson Nämndsekreterare
Helena Wiberg Avdelningschef
Hanna Wirde Avdelningschef
Anna-Carin Stöhre Enhetschef
Fredrik Ekroth Tjänsteman
Karina Karlström Avdelningschef

Paragraf

§7

Sekreterare

Nina Svensson

§ 7**Remiss av Förskola i Stockholm 2023**

NI 2024/762

Beslut

Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning av ärendet

Norra innerstadens stadsdelsnämnd har mottagit en remiss av Förskola i Stockholm 2023, för yttrande till kommunstyrelsen. Förskolerapporten, Förskola i Stockholm 2023, syftar till att ge en lägesbeskrivning av förskolan i staden oavsett regi, att ge stöd till stadsdelsnämndernas systematiska kvalitetsarbete och att beskriva resultatet av tillsynen i fristående förskolor. Av årets rapport framträder tre områden som behöver prioriteras för den framtida utvecklingen av förskolorna i kommunal regi; systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse, tillgång till förskola och förberedelser för fortsatt utbildning samt personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget. För fristående förskolor framträder liknande utmaningar som för de kommunala förskolorna gällande otydliga underlag för nationell måluppfyllelse. När det gäller övergångar mellan skolformerna visar tillsynens utredningar bland annat att de fristående förskolorna i större utsträckning behöver inkluderas i strukturerade dialoger mellan skolformerna.

Förvaltningen instämmer i de utvecklingsområden som förskoleförvaltningen redovisar i rapporten Förskola i Stockholm 2023. Förvaltningen lämnar en synpunkt om att vikten av att det finns legitimerade förskollärare i alla barngrupper hade kunnat betonas ytterligare i rapporten.

Yrkanden

Anders Lindman (SD) yrkar:

1. Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att det genomförs en utredning för att utröna på vilka förskolor det föreligger bristande svenskkunskaper hos personalen.
3. Därutöver anföra följande:

Förskolerapporten slår åter igen fast att kompetensen i svenska hos personal på våra förskolor måste förbättras. Vi menar att skilda förutsättningar till språkutveckling är det största hindret för en mer jämlik utbildning och ser med stor oro på problemet med bristfälliga svenskkunskaper hos förskolepersonalen. Samtidigt framgår det att resultatet av utbildningsinsatserna varit varierande, samt att det inte är tillräckligt att rektorerna skapar möjligheten för personalen att stärka sin kompetens i svenska, utan att de behöver ”motivera och uppmuntra personalen att delta i utbildningsinsatser”.

Sverigedemokraterna menar att detta inte är tillräckligt när det gäller en så pass viktig och avgörande fråga för barns framtid. Därför har vi föreslagit att ett språktest ska inrättas vid nyrekrytering i förskolan, samt att de befintliga insatserna ska vara obligatoriska för de som är i behov av dem.

Eftersom Järva och Skärholmen är de stadsdelar där flest barn med annat modersmål än svenska finns är det bekymmersamt att de även tillhör de områden med lägst inskrivningsgrad i förskolan. För att trygga en mer likvärdig utbildning behöver inskrivningsgraden i dessa områden öka och tillgängligheten till språkutveckling i svenska säkerställas.

Med anledning av ovanstående förordar vi att staden utreder vilka förskolor som har problem med bristande svenskkunskaper hos personalen för att på så sätt bättre kunna rikta de befintliga utbildningarna dit de behövs.

Beslutsgång

Ordföranden ställer förvaltningens förslag mot förslaget från Anders Lindman (SD) och finner att Norra innerstadens stadsdelsnämnd beslutar i enlighet med förvaltningens förslag.

Reservationer

Anders Lindman (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Särskilda uttalanden

Petra Gardos Ek m.fl. (M) lämnar följande särskilda uttalande till protokollet:

Det är glädjande att samtliga stadsdelsförvaltningar har rutiner för hur förskolepersonalen ska uppfylla sin anmälningsskyldighet vid oro för att ett barn far illa, men det

behövs tydligare arbetssätt mellan personal, rektor och andra stödfunktioner gällande när en orosanmälan ska upprättas, vem som ska stå på anmälan men också hur personal och barn kan skyddas efter en anmälan. Det saknas idag systematik i uppföljningen av orosanmälningar. Det framgår inte i årets redovisning hur orosanmälningar följs upp på förskoleenhets- och stadsdelsnämnds nivå.

Det är viktigt att staden fortsätter arbeta med att höja antalet orosanmälningar. Andelen orosanmälningar kring barn som far illa från förskolan idag är låg och det gäller i hela Sverige. Istället blir det i många fall grundskolans lågstadium som gör första orosanmälan. Samtidigt vet vi att ju tidigare socialtjänstens insatser sätts in, desto mindre ingripande insats behöver vidtas och desto bättre blir den långsiktig förebyggande effekten.

Internationella studier visar att barns fysiska aggressivitet når sin höjdpunkt vid två års ålder. För de flesta barn är detta en normal utveckling som sedan avtar, de som fortsätter är en orosindikator. Det är ovanligt att barn efter 6-årsåldern utvecklar allvarligt våldsbeteende, efter 10 års ålder är det mycket ovanligt. Sociala förmågor i förskoleåldern hänger ihop med hur de presterar i skolan, trivsel och risker för nätverkskriminalitet. Detta visar återigen hur viktigt det är att så tidigt som möjligt i barnets liv komma in med insatser och att förskolan har en särskilt viktig funktion för att tidigt uppmärksamma barn som behöver extra stöd.

Vi vill också framhålla vikten av att förskolan har personal som är utbildade i att möta och identifiera barn som har en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Idag saknas det likvärdighet över staden och det faller ofta på den enskilda vårdnadshavaren att driva på förskolan och ta strid för barnets möjlighet att ta del av utbildningen. Detta skapar även en ojämlikhet då alla vårdnadshavare inte själva har utbildning eller insikten kring att uppmärksamma barn med särskilda behov.

Christina Messick (L) och Daniele Fava m.fl. (C) lämnar följande särskilda uttalande till protokollet:

Förskolerapporten är ett ypperligt verktyg för att kunna följa upp utvecklingen inom stadens förskolor, och arbetet för att stärka likvärdigheten och den pedagogiska kvaliteten. Det är ett viktigt underlag inför det fortsatta arbetet för förskolan som måste göras. Tidigare år har rapporten inkluderat mycket rådata med statistik från olika stadsdelar. Det har varit ett

viktigt verktyg för stadsdelspolitiker. För rapporten 2023 har förvaltningen övergått till en mer analyserande, skriftlig rapport. Vi menar att det är olyckligt och försvårar för politikerna i förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och kommunfullmäktige att bilda sig en egen uppfattning av hur situationen är i stadens förskolor.

Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse i förskolan

Att hitta större samsyn i kvalitetsuppföljningen är ett påbörjat större förbättrings- och utvecklingsarbete som kan äga rum tack vare att vi nu har en förskolenämnd. För framtiden är det viktigt utveckla ett mer enhetligt och likvärdigt systematiskt kvalitetsarbete mellan stadsdelsnämnderna i staden med tydligare koppling till läroplansuppdraget.

Skärmfria miljöer skapar bättre förutsättningar för barn att utveckla relationer, koncentrera sig och att lära sig att läsa och skriva. Därför vill vi Liberaler att förskolan till största delen ska vara skärmfri för barnen, och välkomnar de initiativ regeringen har tagit på dessa områden.

Världshälsoorganisationen WHO rekommenderar att barn under två år inte ska ha någon skärmtid alls, och att den för barn upp till fem år ska begränsas till en timme per dag. Vår bild är att många barn i Stockholm når upp entimmegränsen under sin tid i hemmet. Hur dessa barn använder digitala verktyg på förskolan och från vilken ålder vet vi tyvärr väldigt lite om. Vi vill därför att en sådan redovisning ska ingå i förskolerapporten framöver, och att rapporten framöver i högre utsträckning fokuserar på barnens utveckling och lärande.

Tillsyn av fristående förskola

Vi vet från undersökningar att medborgarnas nöjdhet är större bland de som valt privata utförare. Bidragande till detta kan vara det goda tillsynsarbete staden bedriver på området. I 14 procent av de genomförda tillsynerna under 2023 har inga brister identifierats. Sett över tid är det en positiv utveckling av andelen förskolor som inte uppvisar någon brist vid tillsyn. Oroande är dock att tillsynen visar att 57 procent av de granskade förskolorna 2023 inte till fullo uppfyller läroplanens riktlinjer inom området övergång och samverkan. Många förskolor saknar rutiner för hur samverkan med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet ska genomföras.

Under 2022 reviderades för egen regi stadens riktlinjer för Övergångar mellan förskola, förskoleklass, skola och fritidshem. Det gjordes ett tillägg om att förskola och grundskola ska genomföra ett dialogmöte inför skolstart för

att beskriva hur arbetet med språkutveckling genomförts i förskolan och kommer att genomföras i förskoleklassen. Utifrån rapportens resultat är det uppenbart att kommunen och skolorna behöver förstärka sin information till de fristående förskolorna om de nya riktlinjerna och möjligheten till dialogmöte.

Tillgång till förskola och förberedelser för fortsatt utbildning

Insatser för att utveckla förskolans samverkan med socialtjänsten och andra myndigheter

Det är glädjande att samtliga stadsdelsförvaltningar har rutiner för hur förskolepersonalen ska uppfylla sin anmälningsskyldighet vid oro för att ett barn far illa, men det behövs tydligare arbetssätt mellan personal, rektor och andra stödfunktioner gällande när en orosanmälan ska upprättas, vem som ska stå på anmälan men också hur personal och barn kan skyddas efter en anmälan. Det framgår inte i årets redovisning hur orosanmälningar följs upp på förskoleenhets- och stadsdelsnämnds nivå.

Insatser för att få fler barn i förskolan

Förskolenämnden måste arbeta för att närvaron i förskolan av barn i områden där den är låg blir bättre. Här behöver arbetet med att utveckla och kvalitetssäkra metoder stärkas. Informationsinsatser för ökad närvaro i förskolan består ofta av brevutskick, per e-post eller postalt, till identifierade vårdnadshavare. Här är det viktigt att förvaltningen arbetar mycket mer med telefonsamtal, personliga möten och förtroendeskapande verksamhet för att kunna nå ut till familjer som man inte når idag. Det är glädjande att den totala inskrivningsgraden gått upp sedan ifjol, om än med ganska liten uppgång på 0,3 procentenheter. Det är viktigt att det analyseras vidare varför inskrivningsgraden i vissa stadsdelar gått ner, och vad som varit framgångsrika åtgärder i andra stadsdelar samt att det sker ett meningsfullt utbyte kring åtgärder mellan stadsdelarna. Liberalerna vill särskilt lyfta vikten av att utvärdera introduktionsförskolorna.

Insatser för att stärka barns språkutveckling i svenska och för flerspråkighet

Av 2023 års språkinventering framgår att det fortfarande är stora skillnader gällande andelen flerspråkiga barn i förskolan. Spridningen är mellan 84 procent i Järva och 10 procent i Norra Innerstaden. Inventeringen visar även på skillnader gällande personalens kompetens i flerspråkiga barns språk- och andraspråkutveckling i förhållande till antal barn med annat modersmål än svenska. Detta får betydelse

för hur den flerspråkiga undervisningen kan planeras och genomföras. På varje pedagog med högskolepoäng i svenska som andraspråk går det i Järva och Skärholmen 16 barn som inte har svenska som ett av sina modersmål. Detta kan jämföras med Norra Innerstaden där det går knappt 6 barn som inte har svenska som ett av sina modersmål per personal med högskolepoäng i svenska som andraspråk

Stockholms socioekonomiska skillnader ger särskilda förutsättningar för förskolorna oavsett regi. Det finns ett uttalat behov av förbättra det språkutvecklande arbetet samt av att stärka personalens kunskaper i svenska. Kompetent förskolepersonal, som får tillgång till utbildningssatsningar och ledarutveckling, är helt nödvändig för den pedagogiska kvaliteten. Den pedagogiska kvaliteten är samtidigt också beroende av barngruppernas storlek och att barn med behov får tillgång till särskilt stöd. För att fler barn i förskolan ska få bättre kunskaper i svenska behöver också barn som är inskrivna i förskolan vara närvarande i tillräcklig omfattning. Stor frånvaro försvårar kontinuerligt arbete med barnets språkutveckling. Därför är det glädjande att Stockholm nu äntligen har ett centralt system för närvaroregistrering på plats.

Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget

I oktober 2023 saknade cirka 53 av 1867 barngrupper legitimerade förskollärare för undervisningen. Det är allvarligt, och Stockholm har desutom en lägre utbildningsnivå bland förskolepersonalen än övriga riket. Vi måste fortsätta arbetet med att se till att varje barngrupp och avdelning i förskolan har åtminstone en legitimerad förskolelärare, inom såväl de fristående som de kommunala förskolorna. I stadens kommunala förskola utgörs över hälften av arbetslaget av personalkategorier som Skolverket benämner ha ”övrig och viss pedagogisk utbildning”. Det innebär en utbildningsbakgrund med liten eller inget pedagogiskt innehåll, men mer detaljer är för närvarande inte kända. Här behöver staden öka sin kunskap om personalens utbildningsbakgrund.

Siffrorna ovan belyser vikten av att förskoleförvaltningen framöver arbetar än mer intensivt med att säkra kompetensförsörjningen. Arbetsmiljö och löner behövs ses över, karriärvägar stärkas och fortbildning erbjudas för att öka arbetslagens kompetens. Vi behöver med andra ord prioritera professionell utveckling och kompetent ledarskap i ett förtroendefullt arbetsklimat.

Eftersom bristen på förskollärare är tydlig behövs det också utvecklas en samsyn i staden av vad det innebär att en legitimerad förskollärare har ansvar för undervisningen. Vi behöver också säkerställa att det finns fler förskolelärare, särskilt i de områden där de socioekonomiska behoven är som störst. För att förskolan ska kunna fullfölja sitt kompensatoriska uppdrag behöver resurser och förskollärare fördelas strategiskt utifrån socioekonomiskt behov. Vi noterar att antal barn per legitimerad förskollärare är högst i Skärholmen. Här ser vi att majoriteten behöver förstärka arbetet också i Söderort, så att det inte blir ett för ensidigt fokus på insatser på Järva.

Handlingar i ärendet

- NI 2024/762-2 Svar på remiss av Förskola i Stockholm 2023
- NI 2024/762-1.3 Bilaga 1. Förskola i Stockholm 2023
- NI 2024/762-1.2 Bilaga 2. Förskoleförvaltningens tjänsteutlåtande

Signerat av

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Pétra Helena,Gardos Ek	2024-09-03
Alf Petter Henrik,Martinsson	2024-09-03